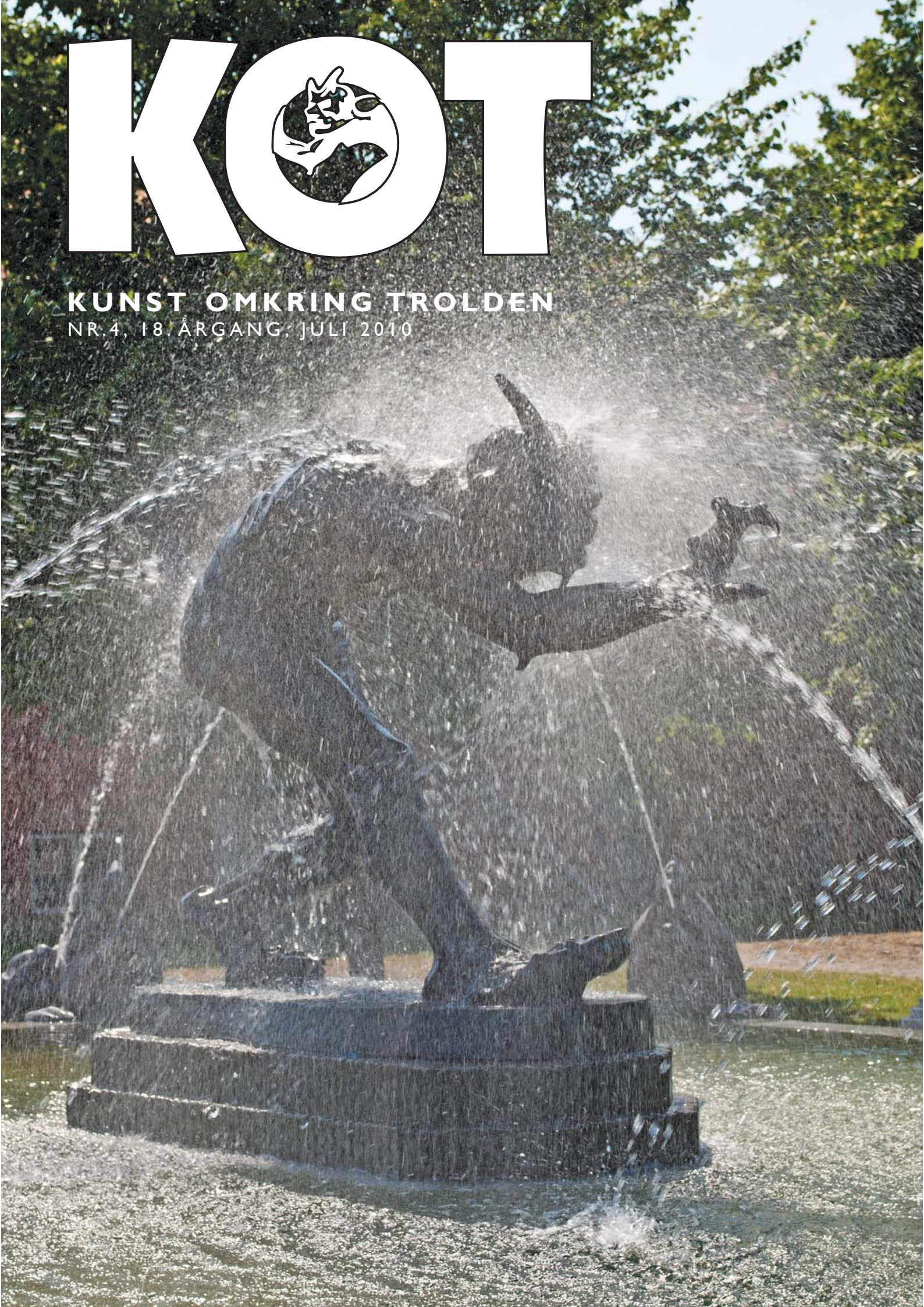

KOT

KUNST OMKRING TROLDEN

NR. 4, 18. ÅRGANG, JULI 2010

K.O.T. Kunst omkring Trolden udgives i samarbejde mellem Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn og Vejen Kunstmuseum.
Bladet udkommer fire gange årligt.

Redaktion:
Kirsten Abelsen (ansvarshavende)
Teresa Nielsen, teni@vejenkom.dk

Lay-out skabelon:
www.helle-jensen.dk

Tilrettelæggelse:
Frederik Madsen

Oplag: 1000 stk.
Trykning: LH Grafisk.
Abonnement: Medlemmer af kunstforeningen får bladet tilsendt.
Bladet ligger fremme på museet og sendes til museets samarbejdspartnere.

Museums- og Kunstforeningen
for Vejen og Omegn
Formand: Frode Bertelsen
Ludvig Schrødersvej 10D, Askov
6600 Vejen
tlf. 7536 2192
karenfrode@vejen-net.dk

Redaktør: Kirsten Abelsen
Øster Allé 4
6600 Vejen
tlf. 4142 6220
kirsten.abelsen@email.dk

INDHOLD

Nyt fra Vejen Kunstmuseum, side 3

Wien, side 10

Anne Lise Marstrand-Jørgensen om Hildegard, side 13

Sensommerudflugt, side 14

Masken i etnografien og i kunsten, side 16

Anette Bendixens lampe, side 18

Forfatteraften "Dødemandsbjerget", side 21

Frank Hammershøj om udstillingen, side 22

Koncert med Klezmerduo, side, 23

Mogens Ballins værksted

Omvisning ved museumsleder Teresa Nielsen søndagene den 22. august, 26. sept. og 24 okt. - alle dage kl. 15

Forsiden

Takket være god støtte fra A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal springer vandet nu atter omkring En Trold, der vejrer Kristenkød, som står midt i Troldepringvandet på Museumspladsen i Vejen.

Foto: Frederik Madsen

SIDEN SIDST FRA VEJEN KUNSTMUSEUM

Af *Teresa Nielsen, museumsleder*

Foråret 2010 genlød Museumspladsen atter af den dejlige plasken fra springvandet. Takket være rundhåndet støtte fra *A.P. Møllers og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal* har det været muligt at fremtidssikre *Troldespringvandet* til glæde for alle, der passerer pladsen, og her i forsommeren særligt for de unge Vejen-studenter.

Traditionen tro har de danset om Trolden og set, hvem der tør vade ind og kysse ham. I sommerens ekstreme hede var der i år en gut, der straks tog turen kun iført boxershorts. Han fik en veninde med og til slut endnu en kammerat. I det gode vejr var det tydeligt en fornøjelse. Som København til studenterne har *Krinsen* på Kongens Nytorv og statuen af Christian V., har Vejen springvandet med Trolden!

MOGENS BALLINS VÆRKSTED

Lørdag den 19. juni åbnede museets store udstilling om Mogens Ballins Værksted. Den schweiziske Nabi-samler, Samuel Josefowitz, holdt en flot tale om det at samle, og dertil løftede *Klezmer Duo* med Mogens Ballins oldebarn stemningen højt op med deres levende musik. Slutteligt var der fornøjelsen ved at studere de hundredvis af sølvsmykker og værkstedets hovedproduktion i tin, messing, kobber og bronze. Metalvarerne er suppleret med malerier og skulpturer af nogle af værkstedets kunstnere – særligt Ludvig Find, Siegfried Wagner

Josefowitz, taler ved åbningen.

Foto Pernille Klemp

Her ses den ene halvdel af Gudmund Hentzes 2x8 meter lange tekstile frise fra 1904. Den er udlånt fra privateje.

På et af Ballins gamle negativer ses spisestuen. Bag lysekronen anes et maleri, der kunne se ud til at være en af de fire varianter af van Goghs portræt af Mme Ginoux fra Arles - det ene hænger på Metropolitan Museum i New York.

og Gudmund Hentze. To uger inden åbningen dukkede noget ganske særligt op: Hentzes tekstile meterhøje frise fra 1904 til en privat spisestue. Gode hjælpere fik monteret velcro til ophæng på de to baner à 8 meters længde. I den bageste udstillingsal kan de nydes - dette bud på et nyere Bayeux-tapet med applikerede og broderede fortællinger om ridderen, der redder prinsessen fra den fæle drage!

MOGENS BALLINS GLASPLADENEGATIVER

Ugen efter åbningen kom en glædelig meddelelse fra Ny Carlsbergfondet, der har bevilliget midler til professionel scanning af Mogens Ballins 460 private glaspladenegativer (i privateje). Efterfølgende lægges de ind i en database med tilknytning til den del af museets hjemmeside, hvor der er tekster om Mogens Ballins Værksted og databasen over

tin- og sølvproduktionen (www.vejenkunstmuseum.dk > Samlingen & Databaser i øverste tværmenu > Mogens Ballins Værksted i menu til venstre).

Samlingen består af private fotografier, der belyser familielivet og hjemmet, hvor man kan se dele af Ballins kunstsamling. På et snapshot fra spisestuen hænger et maleri, der umiskendeligt ligner Vincent van Goghs *L'Arlésienne* (Madame Ginoux), der i dag tilhører The Metropolitan i New York – med mindre Ballin af uforklarlige årsager skulle have malet en kopi af det. Dertil ejede Ballin eksempelvis værker af *Les Nabis*, et stilleben af Cézanne og et par stykker Gauguin keramik. Andre fotos viser kunstner venner som hollænderen Jan Verkade, Ludvig Find og G.F. Clement. Et lille udvalg af fotografierne er allerede tilgængelige som illustrationer i den 260 sideres bog om Mogens Ballins Værksted, som museet har udgivet.

SKOLERNES UDSSTILLING

I en måneds tid fra primo maj - juni var den første af museets særudstillingssale forvandlet til *Aladdins Hule*. Dér mødtes man af et eldorado i farver, former og mønstre. Over 25 skoleklasser havde taget imod museets invitation til fællesudstilling med grundfarverne som tema. Midt på gulvet stod Grønvangsskolens 4.c's væld af stærkt farvede papirsflyvere, på en anden ø stod Bække Skoles skulptur bestående af grundformerne cirklen, kvadratet og trekanten, der var skåret ud i træ og havde fået hver sin grundfarve. Ovenpå malingslaget vokser kollager i RØD GUL BLÅ. Den gule ligger ude ved kanten, og er kun lige begyndt at "løbe" ned over skiven. Også på Andst Skole havde en klasse arbejdet med collager, der trods en fælles grundform var meget individuelle. 2. klasse derfra havde tegnet rent med grundfarverne. Som Bække Skole havde Grønvangskolens 1. klasse i matematik taget afsæt i grundformerne, som de havde klippet ud i karton i grundfarverne. Kvadrater, trekanter m.m. var sat sammen til sære figurer. Fra loftet hang en uro lavet af en anden af skolens førsteklasse. De havde på store puslespilsbrikker i collage arbejdet "To farver mødes og frem kommer en tredje". Ned fra loftet hang også 4.a's bidrag – et cykelhjul med latex-uro'er, der viste sig at være lavet af strømper, der er spændt ud med en metaltråd, dyppet og bemalet i grundfarverne. Uroer havde de også lavet på Gesten Skole, hvorfra de også bidrog med malerier, keramik og korthuse. Emnet havde de strakt helt ud i farvedigtning som rimverset til GUL: *Jeg har mælke-bøtter / De er så*

gule / Jeg putter dem i blomster-bøtter / Og gemmer dem i min hule.

Gennemført pædagogisk gik Brændstrup Kristne Friskole til opgaven – og det fik man gennem TV-Syds indslag fra udstillingen mulighed for at se i hele regionen. Med afsæt i hollænderen Piet Mondrians kantede billeder arbejdede de med sort, hvid og grundfarverne i et stramt *grid*. Der blev dog også plads til et felt med deres egne silhuetter malet op i grundfarverne, men hvor de overlapper, ser man, at den røde og den gule danner orange, der gule og blå giver grøn og rød og blå bliver violet. Den pointe blev understreget og forklaret i tre snurretoppe, der var bemalt med rød/gul, rød/blå eller blå/gul i radiale streger. De stod til afprøvning i udstillingen. Kører de hurtigt rundt, opstår orange, lilla og grøn som farverne blander sig.

På en helt anden måde havde de store valgfagselever fra Grønvangskolen arbejdet med øjets farveblanding i *pointillismen* – små klare farveprikker, hvor man kommer til at opleve, at de "smitter af" og blander sig som tonerne på snurretoppen. Også de store elever fra Askov Efterskole havde bidraget med malerier, hvor de i deres dygtighed virkelig duperede de yngre elever – blandt andet med et studie af Hansen Jacobsens trolde fra springvandet.

Som altid ved skolernes udstillinger er det imponerende at se de flotte, meget forskellige bidrag, der kommer ud af fællesoplægget. Udstillingen er et flot bevis på det kreative potentiale hos eleverne – og viser samtidig, hvor dygtige lærerne er til at inspirere og igangsætte! Nu taler vi om endnu et projekt – måske i efteråret 2011, hvor der bredt opfordres til at arbejde med et tekstilt kunstnerisk udtryk ... mere om det senere!

Nogle klasser fra Bække Skole var gået sammen om at lave en stor skulptur, hvor de tre grundfarver var brugt på tre grundformer – kvadraten, trekanten og cirklen..

TYSK PRAKTIKANT FRA FRANKFURT

I foråret huserede en dansktalende tysk praktikant, Maya Grossmann, på museet. Hun studerer kunsthistorie og nordiske studier på universitetet i Frankfurt, og havde søgt om praktikophold på Vejen Kunstmuseum. Det kendte hun fra et sprogkursus på Askov Højskole. Hun har rejst en del i norden, og tog imod opgaven at skrive nogle artikler, der kan fungere som appetitvækkere for et tysk publikum. Da hun tidligere havde været med til at arrangere en udstilling om skildringen af den nordiske mytologi i kunsten, var det oplagt for hende at skrive ud fra det emne. Hendes afsæt blev de tyske turisternes interesse for den ældre nordiske historie, jagten på runestene og en topattraktion som Jelling – og på vej dertil ligger Vejen Kunstmuseum netop på turistens vej fra grænsen! En tekst om Hansen Jacobsen fik omdrejningspunkt i hans arbejde med den nordiske mytologi i figurer som den bundne Loke og skildringen af Thor, der løfter Midgårdsormen. Nu viser det sig, at Maya Grossmann formodentlig vender tilbage i efteråret for at forberede sig til sit specialskriveri, hvor hun overvejer at gøre billedhuggeren Niels Hansen Jacobsen til sit emne.

KUNST LANGS HÆRVEJEN

Hovedgaden i Vejen, Nørregade/Søndergade, er en del af *Hærvejen*. Vejen Kunstmuseum ligger derfor direkte på det, der også er en pilgrimsrute fra Viborg i nord til Santiago i syd – eller *Ochsenweg* som tyskerne mere dækkende kalder den. *Oksevejen* lyder også kønnere og mindre krigerisk! I takt med at man søger at fremme aktive ferier til fods og på cykel er der kommet fornyet fokus på *Hærvejen*, der har fået en helt ny hjemmeside i tilknytning til hvilken der nu laves turismeudvikling. Samtidig med denne opgradering har Statens Kunstfond lanceret projekt *Kunst langs Hærvejen*. Afsættet er en invitation til tolv kunstnere, der er blevet bedt om at skabe hver sit værk, der på forskellig vis markerer *Hærvejen*. De inddragne kunstnere er i alfabetisk rækkefølge: Martin Erik Andersen, Sys Hindsbo, Per Bak Jensen, Ole Jensen, Sophia Kalkau, Per Kirkeby, Tage Lyneborg, Ursula Munch-Petersen, Bente Skjøttgaard, Pia Tafdrup, Bent Sørensen og Katrine Wiedemann.

Fem af disse gæster Vejen Kunstmuseum: Pia Tafdrup med en oplæsning den 8. september, mens Per Kirkeby, Bente Skjøttgaard, Sophia Kalkau og Ursula Munch Petersen vil være til stede på museet hen over efteråret-vinteren 2010-2011.

Per Kirkebys bidrag er skitser til en mulig udbygning af *Vækstcenteret* i Nørre Snede, men de er

*Niels Skovgaards Magnussten rejstes i Skibelund Krat i 1898.
Foto: Pernille Klemp.*

I april skænkede filialdirektør for Danske Bank i Vejen, Ferdinand Jepsen, som gave til Vejen Kunstmuseum en 1912-lågkrukke af Karen Hannover. Den står nu fremme i vitrinen i Gallerigangen – dér hvor tinnets fra Ballins Værksted ellers plejer at være udstillet.

samtidig visualiseringer af hans tanker om arkitektoniske grundbegreber, der vil kunne bruges andetsteds. Bente Skjøttgaards bidrag er et 30 kvadratmeter stort keramikrelief med spor efter stude af en særlig jysk race – nedfældet ved *Hærvejens* vandrerute fortæller de om de mange dyr, der er drevet sydover til de store tyske markeder. Sophia Kalkau bidrager med værket *Lenticula*, der består af to cirkulære skiver sort diabas med en diameter på 170 cm. Ursula Munch-Petersen arbejder med en serie relieffer med fælles grundform men individuel udformning – anskuelsestavler, der viser, hvad der gennem tiden er sket og spist mens mennesker har vandret ad *Hærvejen*. De perspektiverende, små udstillinger på Vejen Kunstmuseum vil vise uddybende materiale såsom skitser, film, fotos og anden dokumentation om de værker, som man så kan tage ud langs *Hærvejen* for at opleve *in situ*. De vil alle kunne nås til fods, på cykel eller i bil.

KUNSTEN I OG OMKRING VEJEN

Som kort omtalt andetsteds i bladet er Teresa Nielsen i sensommeren vandreguide på en 6,5 km travetur til kunsten omkring bymidten. Ruten er netop blevet udvidet med en nystilkommen skulptur, det værk af Tine Hecht-Pedersen, som Ny Carlsbergfondet har skænket til opstilling ved Østerbyskolen. Her er døgntilgængelig kunst, som man i skolegården kan smutte forbi og se, når det passer én.

Om alt går vel bliver der måske også et fast vandretilbud i form af en folder, der beskriver vandre- og cykelruter mellem Vejen Kunstmuseum og bymidten ad bilfrie stier til den kunst og kulturhistorie, der gemmer sig lidt syd for Askov i Skibelund Krat – heriblandt Niels Skovgaards hovedværk, *Magnusstenen* og Niels Hansen Jacobsens monument, *Modersmålet*. Undervejs kan man også slå et slag ind om Askov Højskole for at se Agnes Slott-Møllers *Dagmarrelief* og omkring kirkegården, hvor der bl.a. står nogle af Hansen Jacobsens gravsten over højskolens folk. Falder alt på plads, realiseres projektet med støtte fra de lokale LAG-midler.

DE GODE GAVER

I april modtog Vejen Kunstmuseum som gave fra Danske Bank en lågkrukke fra 1912 af Karen Hannover (1872-1943). Den blev overdraget af afdelingsleder i Vejen, Ferdinand Jepsen. Krukken supplerer på bedste vis den lille samling af kunstnerens værker, som museet for år tilbage erhvervede på auktion. Karen Hannover er et fint eksempel på en talentfuld kvinde fra Niels Hansen Jacobsens samtid – en, der specialiserede sig i arbejdet med en anden del af keramikken – den lavere brændte fajance med de anderledes farvestærke muligheder.

Under forberedelserne til udstillingen om Mogens Ballins Værksted er andre gode gaver kommet til samlingen. I forbindelse med et besøg hos samleren John Hunov vedrørende lån af Ludvig Find malerier til udstillingen fulgte en gave på 17 Find-tegninger og -tryk. Blandt dem

indgår et par studier af et af børnene i en ternet kjole direkte i Ballin udstillingen. Kjolen går igen på siden af en emaljeret lågkrukke, som Find tegnede til værkstedet. Blandt de øvrige papirer er der et tryk af en pige med fletning. Efter sigende skulle hun være Mogens Ballins næstældste barn, datteren Esther, gift Bredholt. Bagpå står med blyant: hoc opus laudat auctorem / hic auctor opus. Et bud på en oversættelse er, at der i den sidste sætning må være underforstået et laudat. Så lyder teksten på dansk: Dette værk roser (eller: er til ære for) ophavsmanden / denne ophavsmand roser værket – altså var Esther tilfreds med portrættet! Ludvig Finds skolegang må have gjort ham så stærk i latin, at han kunne tilføje en hyldesthilsen på dette sprog – en almindannelse, der ikke længere eksisterer!

I samtaler med en anden udlåner til Ballin udstillingen, Århus-sølvsmiden Boy Johansen, har museet fået forærende en samling smykker, som Torben Hardenberg for år tilbage udførte til Buch+Deichmann. De er givet for at perspektivere de stentøjsfigurer, som Hardenberg har foræret museet. Mere om smykkerne i et senere nummer af bladet! ■

VANDRETUR TIL KUNSTEN I VEJEN

Er der nogen, der har overvejet, hvor meget døgntilgængelig kunst, der er i Vejen? Der er en hel del, som det vil fremgå, når museumsleder Teresa Nielsen lørdag den 28. august er guide på en fælles vandretur til kunsten i Vejen med opstart og afslutning på Vejen Kunstmuseum. Fra kl. 14 går turen forbi *Militarismen*, rådhuset, banegården og posthuset op til Grønvangskolen. Derfra videre til gymnasiet og om via Baungaardsvej til *Hytten*, kirkegården, Østerbyskolen og ad Nørregade retur til museet

Turen er på lidt over 6,5 kilometer, og tager 2-2,5 timer afhængig af, hvor hurtigt vi traver, og hvor lang tid der går ved de enkelte stop undervejs. Deltagere bedes selv medbringe mad og drikke, og så kan vi undervejs indarbejde en fælles pause.

WIEN

- Centraleuropæiske kulturhovedstad i spændingen mellem tradition og modernitet.

Af Bent Iversen

Op gennem Middelalderen, i årene 1000-1500, kan Wien sammenlignes med en række andre sydtyske byer – regionalt handelscentrum, hovedsæde for den lokale fyrste og en række kirker, først romanske, f.eks. S. Ruprecht, og senere gotiske, bl.a. Stephansdom og Augustinerkirken. Afgørende blev det, at kejsermagten i Det tysk-romerske Rige omkring 1500 gjorde byen til permanent residensstad. Hofburg, som i et par århundreder havde været hertugens borg, måtte udvides, og udbygningen af komplekset fortsatte med mellemrum helt frem til 1920 – og derfor forståeligt, at det stilmæssigt er vanskeligt at orientere sig i dette anlæg. Spændingerne mellem protestanter og katolikker endte med de sidstes sejr, og i forlængelse heraf kom et omfattende kirkebyggeri, hvor man tydeligt ser påvirkningen fra den romerske barok, f.eks. Jesuiterkirken, S. Peter og ikke mindst i Karlskirche.

Naturligvis havde middelalderbyen et voldanlæg, der dog mere markerede forskellen mellem by og land, end det gav sikkerhed. Men de tyrkiske belejringer 1529 og igen 1683 betød at forsvarsanlægget ud-

Albertina

© Albertina, Wien

Foto: Alexander Ch. Wulz

byggedes, og helt frem til 1857 udgjorde en barriere mellem det gamle centrum og den bebyggelse, der kom hinsides bastionerne.

Perioden 1690-1750 blev paladsbyggeriets tid. Adelslægter lod opføre palæer, hvor man opholdt sig i vintermånederne for at deltage i det selskabelige liv, f.eks. Trautson- og Kinskypalæerne. I høj grad blev det arkitekterne Fischer von Erlach (1656-1723) og von Hildebrandt (1668-1745) som var toneangivende – tydeligst ved byggerier som prins Eugens vinterpalæ inde i byen og hans to sommerresidenser, Untere og Obere Belvedere samt ved det kejserlige Schönbrunn.

Næste store byggeperiode kom efter sløjfningen af voldanlægget 1857, hvor Ringgaderne anlagdes, og på begge sider af denne boulevard kom monumentale offentlige byggerier, hvor den danskfødte arkitekt Theophilus Hansen bl.a. stod for opførelsen af Musikverein, Kunstakademiet, Parlamentet og Børsen. Det spændende ved ringgadebyggeriet er, at her finder man historicisme som få andre steder: antikinspiration, gotikefterligning, renæssancekopiering o.s.v.

Ingen tvivl om at Wienerjugend'en omkring 1900 skal ses som en reaktion mod denne stilblanding og "stuk". Og der er mange Jugendbygninger...bl.a. Otto Wagners stationspavilloner, boligblokke og Postsparkasse samt Olbrich' Secession. Hvis man vil opleve, hvor vidt-

spændende perioden er, bør man først besøge Wagners Kirche am Steinhof og derefter Karl-Lueger-Kirche i Zentralfriedhof.

Første Verdenskrig medførte, at Østrig fra at være en stormagt endte som en småstat med strukturproblemer og økonomiske vanskeligheder. På denne baggrund er det beundringsværdigt, at bystyret i Wien alligevel stod bag opførelsen af en række sociale boligbyggerier – mest imponerende er Karl Marx Hof, et langt sammenhængende kompleks med i alt 1400 lejligheder.

Efter 1955, hvor landet fik fuld selvstændighed blev Wien, beliggende i et neutralt land, hovedsæde for en række internationale organisationer, og i UNO-City finder man ganske mange eksempler på virkelig god moderne arkitektur. Og så er der naturligvis Hundertwasser, som er vanskelig at rubricere!

Blandt Wiens mange museer nævnes her nogle af de største og mest kendte:

1. Kunsthistorisches Museum med Gemäldegalerie har et fremragende udvalg af europæisk kunst 1400-1700.
2. Albertina rummer en statslige grafiksamling og desuden er der særudstillinger.
3. Untere Belvedere giver rum til middelalderkunst samt østrigsk barok.
4. På Obere Belvedere, viser nyere østrigsk malerkunst til 1940.
5. Akademie der bildenden Künste er spændende fordi man her oplever den samling, der tidligere var forbillede for kunstneruddannelsen.
6. Museumsquartier åbnede 2001-02 og her findes bl.a. Leopold Museum og Museet for Moderne Kunst.
7. I Klosterneuburg (20 minutters togkørsel) ligger Sammlung Essl, der åbnede 1999, og som må betegnes som Østrigs modstykke til Louisiana.
8. MAK, Museum für Angewandte Kunst er kunstindustrimuseet med meget spændende samlinger.
9. Heeresgeschichtliches Museum har selvfølgelig kanoner, men Theophilus Hansens bygning er i virkeligheden et kunstværk! ■

ANNE LISE MARSTRAND-JØRGENSEN: HILDEGARD

Forfatteraften mandag den 4. oktober kl. 19.30 på Vejen Kunstmuseum

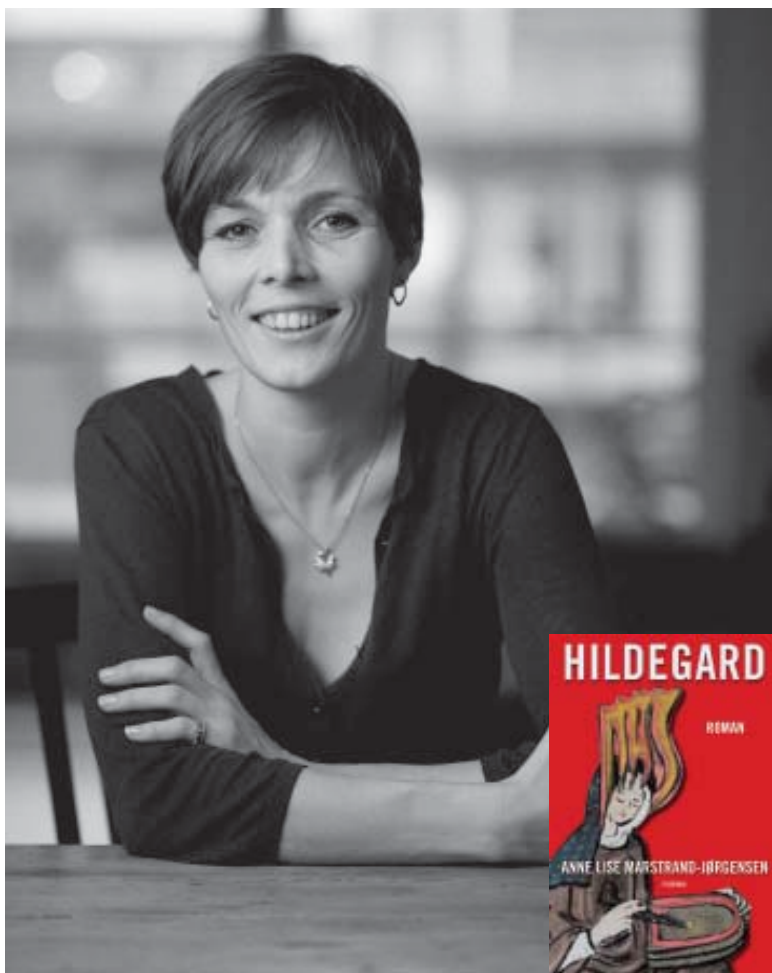
Hildegard af Bingen (1098-1179) er blevet kaldt middelalderens største kvinde. Hun var tysk abbedisse, mystiker, forfatter, læge og komponist. Hun kaldes ofte den hellige Hildegard, selv om hun aldrig er blevet kåret som helgen. På det tidspunkt, hvor hun blev født, var det skik, at det tiende barn i en adelig familie helligede sig til et kirkeligt liv.

Allerede som treårig oplevede Hildegard sine første visioner. Hun forstod hurtigt, at hun så noget, andre mennesker ikke kunne se, og holdt sine oplevelser skjult, for hvordan ville andre mennesker reagere, hvis hun fortalte dem, at hun både hørte Guds stemme og i glimt kunne se lige ind i fremtiden?

Hildegard var kun otte år, da hun blev sendt hjemmefra til den fromme adelskvinde Jutta af Spanheim, der skulle forberede hende på klosterlivet. To år senere flyttede de sammen i en celle nær et kloster. Hildegard blev tvunget til at leve i tavshed, kun i ringe kontakt med klosterbrødrene. Men én fortrolig havde hun. Et usædvanligt venskab voksede frem mellem Hildegard og hendes lærer, den næsten jævnaldrende munk Volmar. Hun forlod aldrig klosterlivet, men hendes liv prægedes af mange aktiviteter og betydningsfulde kontakter; således var både paven og kejseren blandt de personer, hun korresponderede med.

Mange er stadig fascineret af hendes utrolige liv, således også forfatteren Anne Lise Marstrand-Jørgensen, der har skrevet den meget roste roman Hildegard, der gav forfatteren Weekendavisens store litteraturpris på 100.000,- kr. Anmelderne har rost bogen til skyerne for dens velskrevne tekst og for forfatterens evne til at skildre Hildegards liv. Romanen Hildegard skriver sig ind på en af de mest kendte og sagnomspundne kvinder samtidig med, at man også møder omgivelsernes øjne på denne utrolige kvinde.

Forfattermødet er arrangeret af Kunstforeningen for Vejen og Omegn og Vejen Bibliotek som et led i Trekantområdets Litteraturfestival. ■

HEART square

PÅ TUR TIL BRANDE-HERNING-SILKEBORG OG ENGELSHOLM

Af Frode Bertelsen, formand for kunstforeningen

Sensommerudflugt lørdag den 11. september 2010 kl. 8-19

Program

- 08.00 Afgang fra Ludvig Schrøders Vej 10 Askov (mulighed for langtidsparkering)
- 08.15 Afgang fra Vejen Banegård (mulighed for langtidsparkering)
- 09.30 Ankomst til Brande Højskole, som er en erhvervs- og uddannelsesrettet IT-højskole især for ordblinde. Her i højskolens gård hører vi om Bjørn Nørgaards totalskulptur *Odins Øje*. Første fase af skulpturen - gård, obelisk og kar - blev indviet den 14. september 2000 under overværelse af hendes majestæt Dronning Margrethe II. Anden fase støbejernssøjler, tag og glasmosaik indviedes 15-5-2002. Ved Brande højskole drikker vi vores formiddagskaffe.
- 10.00 Afgang fra Brande mod Herning.
- 10.30 Ankomst til HEART, *Herning Museum Of Contemporary Art*, tegnet af den verdens berømte amerikanske arkitekt Steven Holl. Resultatet af Holls arbejde er blevet modtaget med begejstring, ikke mindst af en af projektets hovedkræfter, museums direktør for HEART, Holger Reenberg. Vi får en times guidet rundvisning.
- 11.45 Afgang fra Herning. Vi har fundet en gammel landevejskro, *Signesminde Kro* fra 1871, som ligger lidt nord for Silkeborg. Her er bestilt en frokostbuffet med varme og kolde retter.
- 14.15 Afgang fra *Signesminde Kro* til *Museum Jorn* i Silkeborg. Museet fortæller, at de har brugt vinteren til at genskabe sig selv, og slår dørene op for et nyt museum med både bredere og dybere formidling af Asger Jorns samling. Vi går rundt på egen hånd.
- 15.45 Afgang fra Silkeborg mod Engelsholm Slot, hvor vi skal besøge *Danish Glass Art*, som ligger i Søhuset. Maler og glaskunstner Vibeke Skov fortæller om stedet og sin kunst, før vi på egen hånd går rundt i galleri og værk

sted. I disse smukke omgivelser drikker vi kaffe med bagværk, før turen går hjem til Vejen og Askov.

19.00 Forventet hjemkomst.
Vi tager forbehold for ændringer i programmet.

Deltagerprisen er 475 kr. for medlemmer og 525 kr. for øvrige. Prisen er incl. bus, entreer, rundvisning, frokost på *Signemindes Kro* og kaffe med brød, formiddag og eftermiddag.

Drikkevarer til frokosten er ikke medregnet.

Tilmelding og information: Frode Bertelsen tlf. 7536 2192 eller mail karenfrode@vejen-net.dk

Da interessen er stor, er det klogt, at tilmelde sig snarest - senest 3. september.

Når man har sikret sig en plads i bussen, indbetales deltagerprisen til vores konto i Danske Bank: Reg. 9672 kt. 8715633851.

NB: ved afbud mindre end 10 dage før udflugten modregnes nødvendige omkostninger i tilbagebetalingen.

REJSEN TIL WIEN fra 8. - 15. maj 2011

Vi er i gang med forberedelserne. Hotel Atlanta i Wien med ½ pension er bestilt. Mange gode oplevelser venter os i de 8 dage vi skal være der. Endeligt program og pris udsendes medio august.

Tilmelding kan først finde sted, når man har modtaget programmet. ■

Et kig hen over en af terrasserne omkring Steven Hulls nye kunstmuseum til Herning, HEART.

Ahnemaske: Baule fra samlingen på Holstebro Kunstmuseum.

MASKEN I ETNOGRAFIEN OG I KUNSTEN

Foredrag onsdag den 27. oktober 2010 kl. 19.30 på Vejen Kunstmuseum

Af kunstformidler Peter Haarby, Holstebro Kunstmuseum

Masken som motiv og begreb har haft afgørende betydning for det 20. århundredes europæiske kunst. Kunstnere som Picasso, Matisse, Nolde og Giacometti blev alle inspireret af den traditionelle kunst, der kom til Vesteuropa fra Afrika, Amerika og Oceanien. Ét af det 20. århundredes vigtigste malerier, Picassos *Frøknerne fra Avignon* fra 1907, var samtidig ét af de første maskebilleder i vesteuropæisk kunst. Det inspirerede mange andre af tidens kunstnere til at studere masker og skulpturer fra de oprindelige folk i bl.a. Afrika og bruge dem i deres kunst.

Denne interesse nåede også til Danmark i 1930'erne, hvor kunstnere som Ejler Bille, Sonja Ferlov Mancoba og Egill Jacobsen blev inspireret til at lave malerier og skulpturer, der tog deres udgangspunkt i masken.

Masken har en lang tradition. I Afrika, Amerika, Oceanien og i Grønland var masken et vigtigt element ved udførelsen af de ritualer, der var med til at opretholde samfundene. Masken blev i Afrika blandt andet brugt ved de ritualer, hvor de unge blev indviet til voksenlivet, ved frugtbarhedsritter og af de magtfulde, hemmelige selskaber.

Også i Vesteuropa har masken haft en lang historie og stor betydning. I de græske amfiteatre brugte skuespillerne masker, både så publikum selv på de bagerste rækker kunne identificere de enkelte figurer, og samtidigt fungerede masken som højttaler, så man også kunne høre, hvad skuespilleren sagde.

Under renæssancens karnevaler i Italien blev rig og fattig for en kort stund lige bag maskens anonymitet. Og i dag kender vi bl.a. masken fra cirkusklovnen, rockstjernernes leg med deres seksualitet, kosmetikindustriens eyeliner og som en psykologisk betegnelse.

På Holstebro Kunstmuseum findes landets næststørste samling af traditionel afrikansk kunst. Den stammer fra billedhuggeren Poul Holm-Olsen, der fra 1954 og til 1990 samlede næsten 1000 masker, fetisher og anefigurer fra Afrika.

Det er også fra Holstebro, at aftenens foredragsholder kommer. Det er kunstformidler Peter Haarby, der gennem de sidste mange år har beskæftiget sig med Holstebro Kunstmuseums afrikanske samling. Han vil med udgangspunkt i Holstebro Kunstmuseums samling fortælle om

En Kifwebe-maske fra samlingen på Holstebro Kunstmuseum.

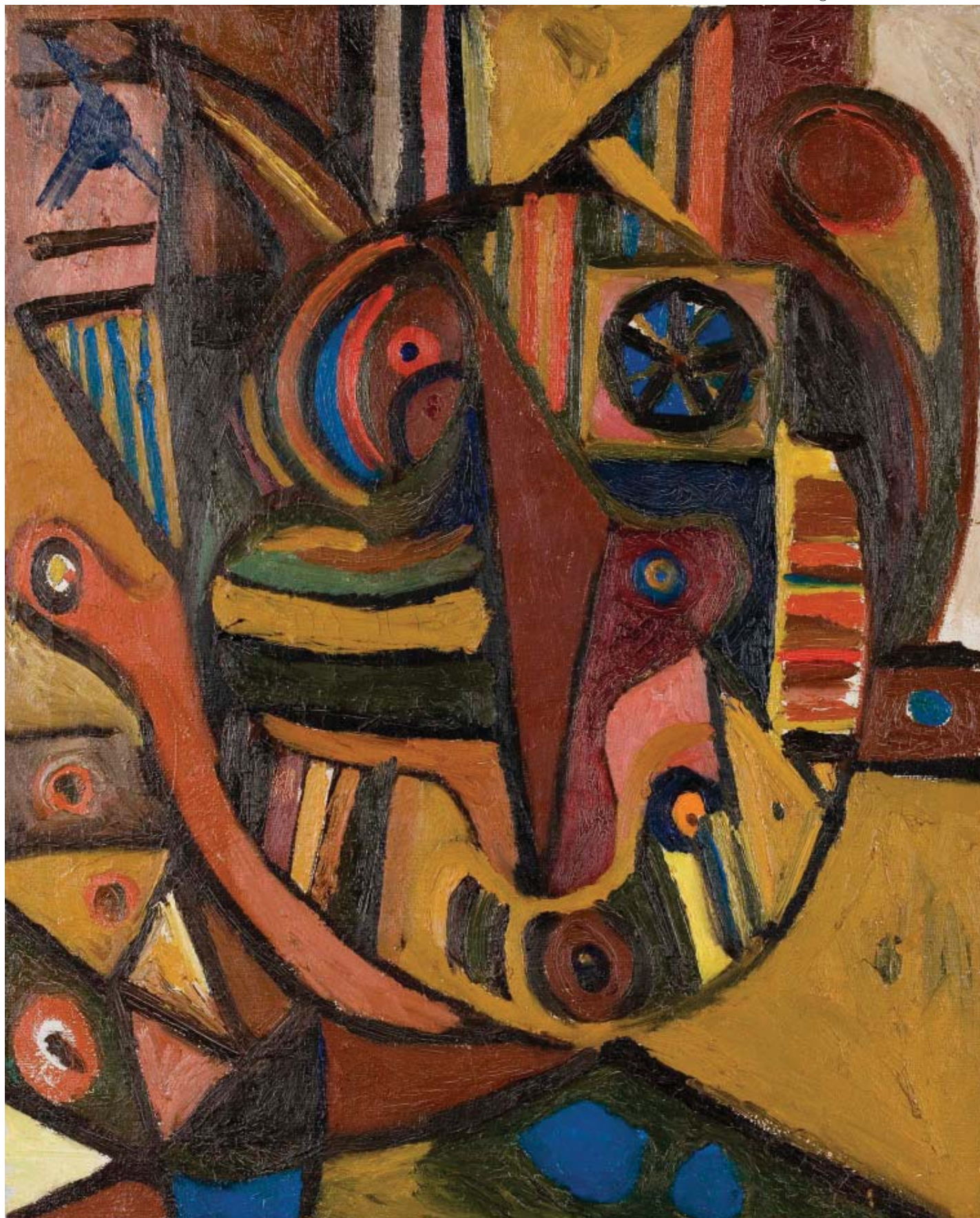

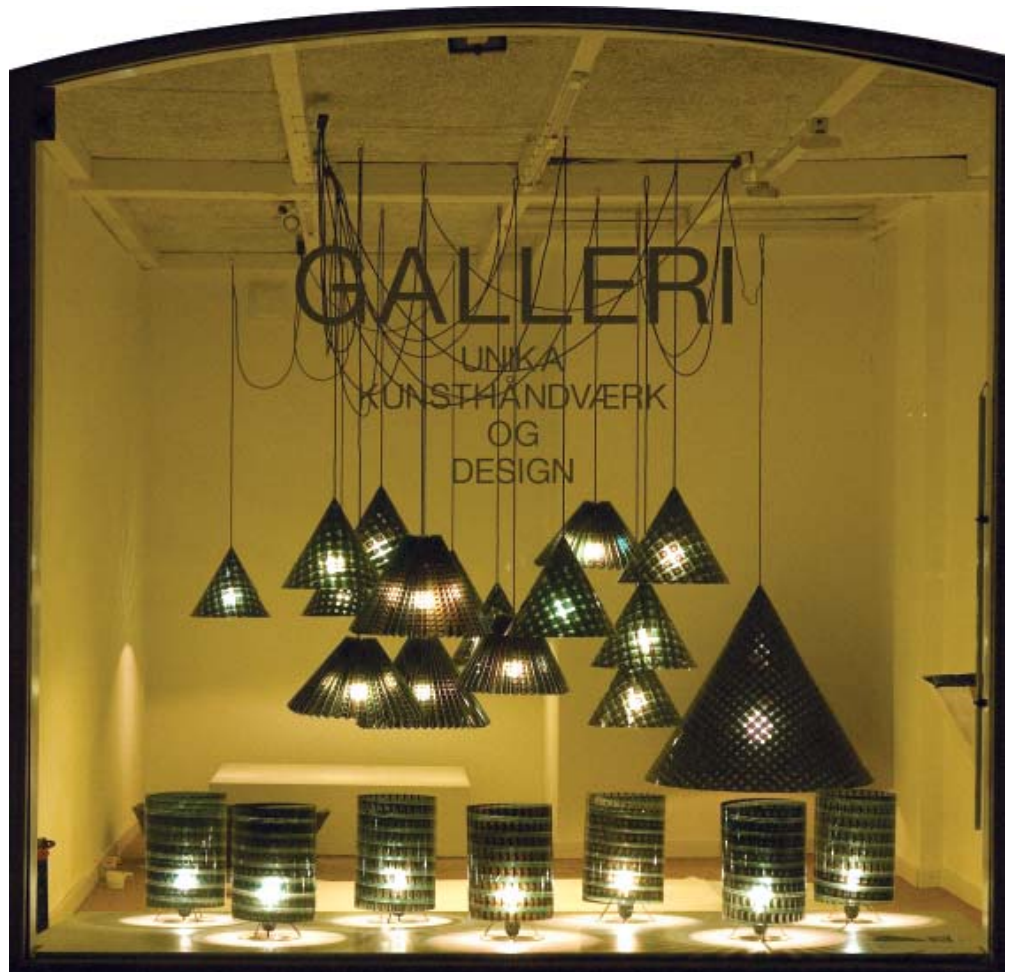
masken – både om den afrikanske maske, men også om masken som begreb, og om hvordan masken kom til at danne inspiration for en hel generation af europæiske og danske billedkunstnere. ■

Ejler Bille:

Brunt Maskebillede. 1941.

Foto: Guldberg

ANETTE BENDIXENS LAMPE

- hænger i Publikumsrummet på Vejen Kunstmuseum

Af Teresa Nielsen, museumsleder

Sidst på året 2009 vistes i Galleri Pagter i Kolding en udstilling med lamper af væveren Anette Bendixen (født 1950), der er bosat i Askov. Hun præsenterede tre grundformer: 1) Skærme, der var opstået som traditionel flet med filmstrimler krydsende vinkelret på hinanden. 2) Cylindriske lamper, hvor filmstrimlerne i spiralbevægelser bevægede sig rundt – en propel i toppen sørger for rotation påvirket af varmen fra lampen. 3) Plissé skærme lavet af sammensyede filmstrimler, hvor Anette Bendixen ganske enkelt har gjort brug af de forhåndenværende huller i kanten af strimlerne. Lampernes mangfoldighed af farver og billeder førte straks til tanken om, at sådan en burde der også være på Vejen Kunstmuseum. Opgaven blev afgivet, og kunstneren så rummet og sine materialer an i forhold til størrelsen. Det skulle være en plisselampe, hvor man ret ligetil kan se filmbillederne. I sit lager valgte Anette Bendixen passager fra Antz (Myrerne) fra 1998 - den anden amerikanske animationsfilm efter Toy Story - og stolt fortælles det, at det var den første film, hvor man kunne se computeranimeret vand! Præcist gør hun rede for, at det er hele strimlen hun har gjort brug af. Teoretisk set kunne man samle den igen til det, der ville blive under et minuts visning i den store helhed! Kigger man nærmere efter, er der

nederst i plisséfoldningerne rækker af lange, lodrette grønne streger, som væveren - til oplysning for os udenforstående - kan fortælle er lydspor.

Anette Bendixens filmlamper hænger offentligt tilgængeligt endnu et par steder i Danmark. Det er både i biografen i Vamdrup samt i *Cinemateket* i Gothersgade i København – dér, hvor også Filmmuseet har til huse. Det er da oplagt, at alle landets cafébiografer burde investere i en samling af Anette Bendixens filmlamper. Som i gamle dag ved middagsbordets skueretter/*Conversation pieces* er her virkelig noget at tale om!

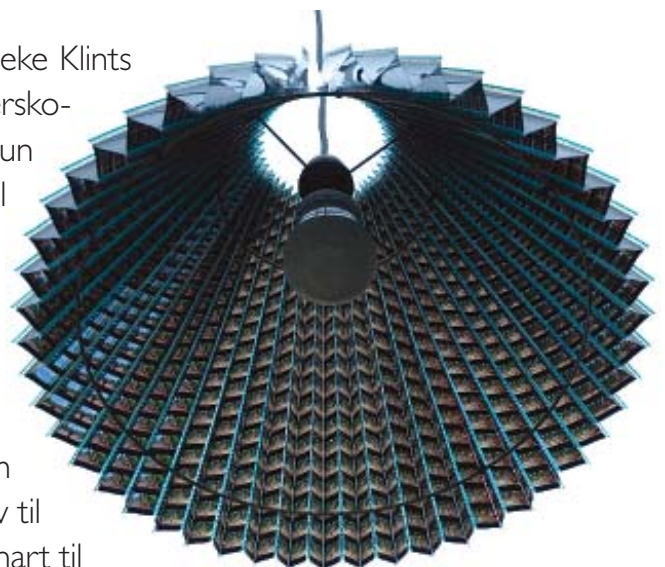
Den 15. marts 2010 ankom Anette Bendixen til museet med en flyttekasse. Vi travede gennem huset til Publikumsrummet mellem de to særudstillingssale. I kassen var lampen, værktøj og en stor rulle elektrisk ledning – for hvor lang skulle den være, for at lampen kunne gøre sig oppe over bordet? Her slår gæster sig ned for en hyggesnak – eller for at læse i nogle af museets mange publikationer eller de aktuelle tidsskrifter og andet, der ligger fremme.

Museets forvalter, Frederik Madsen, fik hurtigt lampen hængt op. Lyset blev tændt, og så stod det klart, hvor fint lampen går i spænd med sine omgivelser. Filmstrimlernes sorte felter mellem de lysende billeder knytter direkte an til det mørke betræk på bænken. Uddybende forklarer Anette Bendixen, at de "fremkommer ved den presserende nødvendighed, at få filmstrimlens gamle format, og de 24 billeder i sekundet, til at passe til det nye wide screen billede format." Samtidig fanger filmstrimlernes grønne lodrette sidespor og lydspor alt det grønne i rummet – nu hænger lampen så naturligt og sammenhængende, som om den altid har været der.

Som et kuriosum er der også opstået familiebånd i Publikumsrummet, for den fine, lette hvide "drage", der svæver midt i rummet, er udført af arkitekt Cecilie Bendixen – Anettes datter. I den fælles forståelse af materialers og mønstres muligheder er det let og ligetil at se, at æblet absolut er faldet tæt på stammen!

Væverens fletværk

Anette Bendixen blev 1970-72 uddannet væver fra Vibeke Klints værksted. Dernæst var hun til 1976 på Kunsthåndværkerskolen i København og til 1979 på den i Kolding. Mens hun en tid var bosat i Skotland blev hun i 2007 opfordret til at tage del i udstillingen *Kurv* i Rundetårn i anledning af pilefletterforeningens 10 års jubilæum (23.3.-22.4.). Invitationen førte til en indre dialog om bidragets karakter. Hun ville gerne komme med noget nyt, og som mange gange før spurgte hun sig selv: Hvad er smidigt, langt og til at flette af? Hurtigt nåede hun frem til filmstrimler, som det lykkedes at skaffe i kilometervis fra et lager. Det blev til fine kurve, men lysets gennemskin og billederne førte snart til

tanken om, at vende projektet og i stedet lave lamper af strimlerne. Som tænkt så gjort, og det blev en flot lampe-mønstring på det bare, enkle Trinitatis Kirkeloft!

Kigger man efter i Anette Bendixens produktion, er lamperne en videreudvikling af ideer, som hun bl.a. arbejdede med i anden halvdel af 1970'erne. Da flettede hun små kurve af fx aviser og ugeblade, og gik videre på jagt efter indarbejdelse af andre materialer. Hun skar plastiklommer i strimler og mellem plastiklagene anbragte hun fx døde fluer, frimærker eller sand, der med lidt behændighed kunne fanges mellem de enkelte bukninger i flettearbejdet. I Trapholts samling er der en kurv fra 1985 med indflettede fjer.

Stoppebillederne

Vel er Anette Bendixen uddannet klassisk væver, men hun er altid gået egne veje med en enorm nysgerrighed over for materialer og teknikker – som det fx sås på hendes og Annette Holdensens fællesudstilling, som Mette Thelle i 1988 lavede på Esbjerg Kunstmuseum. I en lang årrække har hun nu arbejdet med sine Stoppebilleder, som der har været vist smagsprøver af både på Vejen Kunstmuseum i november 2009, og på Sønderskov i marts 2010 i forbindelse med udstillingerne med værker af kunstnere bosat i Vejen Kommune. Tilbage ved årsskiftet 2004-5 vistes et endnu større udvalg af hendes tæpper på Vejen Kunstmuseum, da hun sammen med sin datter og svigersøn, arkitekt Cecilie Bendixen og billedhugger Sophus Ejler Jepsen, fyldte museets julekalenderkasser i udstillingen Lys-sky-pandekage. En tid var Anette Bendixen bosat i Qatar, og rejser i den del af verden gav hende chancen for at stifte bekendtskab med den islamiske kunsts udsøgte rigdom

i ornamentik. Den har været en af inspirationskilderne til arbejdet med Stoppebillederne, der i hendes eksperimenterende verden er vokset videre fra stramme systemer til frodige organiske, vilkårlige formationer. Stoppebillederne "væves" uden fast tren. De bliver til ved at hun syr ud i den blå luft, og gradvist opstår tæpperne. Går man tæt på, er der endnu flere oplevelser, for her er mødet med de udsøgte materialer i smukke toner af hør og meget andet godt. ■

DØDEMANDSBJERGET

Forfatteraften torsdag den 7. oktober kl. 19.00 på Vejen Kunstmuseum.
Bemærk opstartstidspunktet.

Som led i Trekantområdets Litteraturfestival fortæller forfatteren Henrik Ventzel om sin roman *Dødemandsbjerget*.

I året 1817 er negerslaven Jan Leton netop blevet sat i land ud for Skagens kyst. I hånden har han et brev, hvori der står, at han er en gave til byfoged Ole Christian Lund. Jan har måttet forlade sin familie i Charleston, da han blev solgt til en amerikansk kaptajn.

Han er mærket af savn og af livet som slave, men som byfoged Lunds tjener bliver det ham, der virkeliggør byfogedens livsdrøm at grundlægge Skagens første plantage. En plantage, der stadig findes og har skiftet navn til Byfogedskoven.

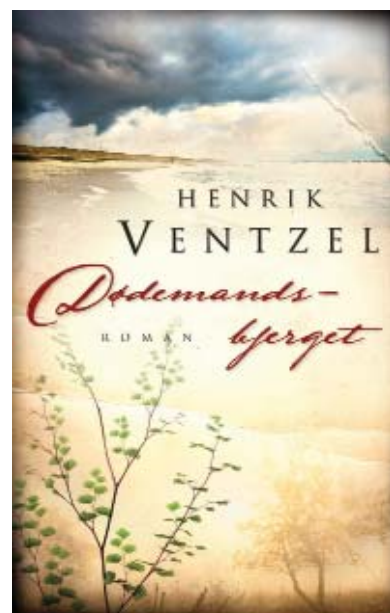
I romanen *Dødemandsbjerget* fortæller forfatteren Henrik Ventzel på baggrund af dokumentarisk materiale om negerslaven og fiskerdatteren Marie, hvis mor drukner sig. Snart derefter forsvinder hendes døve halvbror uden synlig grund. Marie kan ikke få opklaret, hvad der er sket med hendes bror og lader sig derfor ansætte hos byfogeden, da hun mener, at han har en andel i tragedien.

Som selvmorder er Maries mor henvist til begravelse uden for indviet jord i *Dødemandsbjerget*, hvor skagboerne tillige anbringer ligene af de talrige anonyme strandvaskere. Fiskerne betragter familien med mistro, da de mener, at den er ramt af en forbandelse.

Dødemandsbjerget fortæller Jans og Maries historie, og hvordan deres skæbner fletter sig ind i hinanden – og romanen fører os ind i menneskesindets krinkelkroge.

Men romanen er også en historie om Skagen, inden de første males ankomst. Man får et indtryk af, hvor nøjsomt livet var i et afsides samfund i en ubarmhjertig natur, hvor sandet, havet og vinden sætter spillereglerne for menneskenes liv.

Mette Winge skrev i Politiken: "Det er ingen munter eller lys Skagen-historie, læseren stifter bekendtskab med, idet det brølende hav, det sviende sand, melankolien og den tærende blæst tvinger menneskene i knæ. Også læseren i lænestolen kan mærke det knasende sand i både øjne og mund. Og det er ikke nogen ringe forfatterindsats. Her er præcis indføling i personernes tanker og følelser i deres liv fra 1817 til 1828 i et flot sprog." ■

FRANK HAMMERSHØJ

Kunstforeningens udstilling 20. okt. - 24. nov. 2010 på Vejen Bibliotek

"Her står vi med en kunstner, der har været med så længe, at man skulle tro at nye værker var led i terapi på et alderdomshjem eller lignende – og så er han kun 63 og kunstnerisk på sit højeste nogensinde. Kunstnerkolleger og kunstelskere på Fyn har været klar over dette genis eksistens i mange år – men først inden for de senere år har man virkelig fået øjnene op for Frank Hammershøjs kvaliteter andre steder. Frank Hammershøj maler billeder, ganske enkelt fordi han ikke kan lade være, og det synes jeg er noget af det mest legale. ...Frank Hammershøj maler hver dag uden at tænke på, om han skal udstille eller ej. Han tænker ikke på, om der er en øjeblikkelig trend indenfor maleri eller ej. Hans maleri vil altid være moderne, hans maleri vil altid være langtidsholdbart. Frank Hammershøj lader de enkelte værker tale for sig selv, han maler hvad der i øjeblikket interesserer ham/optager ham. Det kan være lysets indfald på flygelet i hjørnet af atelieret, træhesten i vinduet, et afsnit fra en af de islandske sagaer, et stykke musik eller et rejsebillede..."

Uddrag fra Peter Rasmus Linds indledning til *Skal det være så blåt*, bogen om Frank Hammershøj. ■

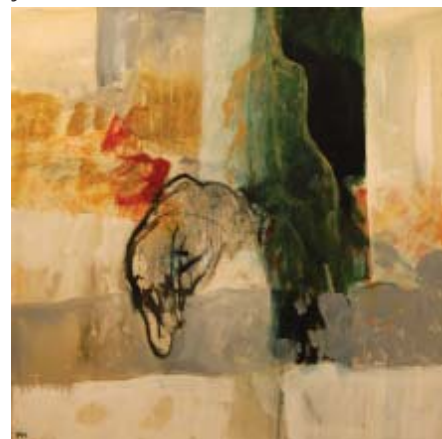
Vatnajoekull

Italienske fornemmelser

Julemusik

Volliere

Fugleliv

Folkeviser

KONCERT MED KLEZMERDUO

Onsdag den 22. september kl. 19.30

Klezmerduo består af Henrik Bredholt på sopransaxofon, dulcimer og sang, og Ann-Mai-Britt Fjord på harmonika og sang. Duo'en har eksisteret siden 1986 og giver mere end 100 koncerter om året. Med baggrund i teatret bliver deres musik og fortælling levende og medrivende. De har udgivet 2 CD-er i henholdsvis 1997 og 2001.

“At le med det ene øje” – traditionel jødisk musik

Koncerten er en musikalsk indføring i det jødiske univers, med fokus på den østeuropæiske klezmermusik. Den jødiske musiktradition er ældre end vor tidsregning, og i det gamle testamente findes mange referencer til musik. Melodierne levede videre gennem århundreder under jødernes landflygtighed og blev inspireret og påvirket af andre kulturer. I 400 år op til 2. verdenskrig blomstrede den jødiske kultur i Østeuropa fra Østersøen i nord til Sortehavet i syd. Her blandede den traditionelle jødiske musik sig med balkan og zigøjnermusikken og blev til den musik, vi i dag kalder klezmer.

Klezmer taler til hjertet. Det er musik som rummer længsel og smerte – men som samtidig insisterer på håbet, glæden, festen og viljen til livet. Musik der ler med det ene øje, mens det andet græder. Eller som den jødiske klarinettist Giora Feidman udtrykker det: “Klezmermusik is prayer and dance, prayer and dance...”.

Gennem musik, sang og fortælling tegner Klezmerduo et stemningsfuldt billede af en medrivende musiktradition. Sangene er på jiddish og hebræisk og der fortælles om shabbatten, bryllupper og den dansende rabbiner.

For dem, der var med ved åbningen af udstillingen om Mogens Ballins Værksted bliver dette et glædeligt gensyn. Henrik Bredholt er Mogens Ballins oldebarn, og Klezmerduos spil var med til at gøre den åbning til noget ganske særligt! Veltimet er det, at de spiller på museet netop nu, hvor man i pausen kan gå op og se særudstillingen med resultaterne fra forfaderens værksted! ■

AUGUST 2010

22. juni til 12. august

Udstilling på Vejen Bibliotek med malerier af Ole Bjørn Petersen

Lørdag den 21.

Sydjysk Kunstforening: Udflugt til Esbjerg og Hjerting. Henv: Ruth D. Hansen tlf. 75392080

Søndag den 22. kl. 15

Teresa Nielsen viser om i Ballin udstillingen

Lørdag den 28. kl. 14.00

på Museumspladsen Vandretur til kunsten i Vejen, ved museumsleder Teresa Nielsen Pris: 35 kr. ingen tilmelding.

Mandag den 30. kl. 19.30

Kunst 6630: Dansk samtidskunst og Berlin. Foredrag med film om ved Karina Juhl Jensen og Ane Schjødt Koch. Rødding Centret, lokale 1

SEPTEMBER 2010

Torsdag den 2. kl. 19.30

Wien og kunsten. Foredrag ved Bent Iversen, Esbjerg Pris: 35 kr. for medlemmer; øvrige 50 kr.

4. september - 7. november 2010

Fokusudstilling Per Kirkeby – modeller til Vækstcenteret i Nørre Snede – et led i Statens Kunstfonds projekt *Kunst langs Hærvejen*

Onsdag den 8. kl. 19.30

Pia Tafdrup læser op af sin nye digtsamling *Trækfuglene* - et led i Statens Kunstfonds projekt *Kunst langs Hærvejen*

Lørdag den 11. kl. 8-19

Sensommerudflugt til kunstmuseet Heart, Museum Jorn m.m. Se program her i bladet

Torsdag den 16. – se tid i Rødding Bios program

Kunst 6630: Tysk filmdrama Når kirsebærtræerne blomstrer af Doris Dørrie. Let anretning efter filmen. Henv: Kirsten Hermansen tlf. 74842241.

Onsdag den 22. kl. 19.30

Koncert med Klezmerduo

Pris: 125 kr. for medlemmer; øvrige 150 kr.

Søndag den 26. kl. 15

Teresa Nielsen viser om i Ballin udstillingen

OKTOBER 2010

Mandag den 4. kl. 19.30

Anne Lise Marstrand-Jørgensen fortæller om sin roman *Hildegard*. I samarbejde med Vejen Bibliotek. Pris: 60 kr.

Torsdag den 7. kl. 19.00

på Kunstmuseet Henrik Ventzel fortæller om sin bog *Dødemandsbjerget*. Arrangør er Vejen Bibliotek

Lørdag den 9.

Kunst 6630: Eftermiddagstur til Haderslev. Møder med Gitte Kath på teatret Møllen og hos Ole Bjørn Petersen. Henv: Lis Gram tlf. 74841691.

16. oktober - 9. januar 2011

Fokusudstilling Bente Skjøttgaards relief med ko-spor – et led i Statens Kunstfonds projekt *Kunst langs Hærvejen*.

Lørdag den 16.-31.

Censureret udstilling i Galleri 46. Læs mere: www.sydjyskkunstforening.dk

Onsdag den 20. oktober - 24. november

Udstilling på Vejen Bibliotek af malerier og oliekriddbilleder af Frank Hammershøj

Søndag den 24. kl. 15

Teresa Nielsen viser om i Ballin udstillingen

Onsdag den 27. kl. 19.30

Foredrag ved Peter Haarby om masker i etnografien og kunsten. Pris: 35 kr. for medlemmer; øvrige 50 kr.

Årsprogrammet udsendes midt i august.

**VEJEN
KUNST
MUSEUM**

Østergade 4
6600 Vejen
75360482
museum@vejenkom.dk

Museets åbningstider:
Tirsdag – fredag kl. 10.00 – 16.00
Lørdag – søndag kl. 11.00 – 17.00
Mandag lukket. Gratis adgang.